

Maatwerk in het Wetsvoorstel maatschappelijke ondersteuning 2015

Matthijs Vermaat¹

Veel van wat in het wetsvoorstel Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2015 wordt geregeld is nu al mogelijk op basis van de huidige Wmo 2007. Het voorstel behelst met name een uitbreiding van de taken van de gemeente waarbij er een pregnanter beroep op het netwerk van de aanvrager kan worden gedaan. Ook biedt het voorstel meer mogelijkheden om maatwerk te leveren. Spijtig is dat zo krampachtig wordt getracht het nemen van een 'besluit' te vermijden terwijl dat maatwerk toch nog steeds indringend door de rechter kan worden getoetst.

Doelstelling Wmo 2007

De Wmo heeft betrekking op maatschappelijke ondersteuning. In de communicatie bij de totstandkoming van de wet waren de slogans 'Meedoen' en 'Niemand aan de kant'. Hieruit bleek de ambitie van de rijksoverheid om er voor te zorgen dat iedereen die beperkingen in zijn zelfredzaamheid of participatie heeft bij de gemeentelijke overheid aan kan kloppen om ondersteuning. Compensatie in het wettelijk jargon. Het begrip maatschappelijke ondersteuning is uitgewerkt in negen prestatievelden. De negen prestatievelden zijn onder meer het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten, preventieve ondersteuning van jeugdigen en ouders, het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning, het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers en het bieden van maatschappelijke opvang. Een omvangrijke taakstelling.

Ook valt onder de Wmo de – kort gezegd – in algemene zin bevordering van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking² alsmede het zo nodig verlenen van individuele voorzieningen.³ Het gaat om voorzieningen die, zoals voorgeschreven in artikel 4 lid 2 Wmo zijn toegesneden op de individuele behoeften van de aanvrager. Dat betekent niet dat het verlenen van die voorzieningen niet op collectieve wijze kan plaatsvinden. Bijvoorbeeld door middel van een vorm van aangepast, collectief regionaal vervoer. Op zich is de gemeente geheel vrij om te bepalen hoe zij in de individuele behoeften van de burger voorziet als het beoogde resultaat maar wordt bereikt.

De verstrekking van individuele voorzieningen heeft in de afgelopen zeven jaar tot meer dan duizend rechtszaken geleid

De verstrekking van individuele voorzieningen heeft in de afgelopen zeven jaar tot meer dan duizend rechtszaken geleid. Met name het feit dat de rechter de door de gemeente geboden oplossingen integraal, en niet marginaal, toetst⁴ heeft tot veel onvrede bij gemeenten geleid. Dat heeft, in combinatie met de operatie om de zorg grondig te reorganiseren tot het wetsvoorstel Wmo 2015⁵ geleid.

Het onderwerp van dit artikel betreft de wijze waarop de individuele voorzieningenverstrekking in de nieuwe wet is vormgegeven. Alvorens daar op in te gaan volgt eerst een korte samenvatting van de manier waarop dit onder de huidige Wmo 2007 is geregeld.

In dit artikel wordt niet het gehele wetsvoorstel besproken. Ik ga in op die onderdelen van het voorstel die voortborduren op het compensatiebeginsel zoals dat is neergelegd in het huidige artikel 4 Wmo.⁶ De Wmo 2015 omvat meer dan de Wmo 2007, al kan de vraag worden

gesteld of een nieuwe wet nu echt nodig is. Leg beide wetten naast elkaar, dan valt op dat er zowel in de Wmo 2007 als in het huidige voorstel van het beginsel wordt uitgegaan dat de eigen verantwoordelijkheid van de burger voorop staat. Toen (2007) en nu (2015) wordt de nadruk gelegd op de eigen kracht van de burger en de bedoeling om eerst te kijken wat iemand nog zelf kan en pas daarna, als iemand het echt niet zelf kan, aan te kloppen bij de gemeente. Dat wordt ook in de rechtspraak duidelijk.⁷ Die discussie is voor nu gesloten maar de suggestie die wordt gewekt dat er straks wel een beroep op de eigen verantwoordelijkheid kan worden gedaan waar de gemeente tot nu toe machteloos stond tegenover de claimende burger is onterecht.

Het voorliggende wetsvoorstel

Het is een goede zaak dat de Wmo voor iedereen toegankelijk is. Dat uit zich er in dat er geen inkomens- of vermogensgrens wordt gehanteerd. Meer draagkrachtige burgers zullen veelal zelf in (een groot deel) van de kosten kunnen voorzien, maar beperkingen die mensen onderkennen zijn niet altijd met geld op te lossen. Het regelvermogen neemt met de jaren af en dan kan het nodig zijn dat iemand regelt dat er bijvoorbeeld zorg thuis komt. Voor die ondersteuning kan elke burger, indien nodig, een beroep doen op de gemeente.

In de huidige Wmo-praktijk is door gemeenten ten behoeve van de besluitvorming een werkwijze ontwikkeld die bekend staat als 'de Kanteling'. Nauw verbonden met dit begrip is het zogeheten keukentafelgesprek waarmee wordt bedoeld op een min of meer informeel en inventariserend gesprek tussen burger en gemeentelijke overheid. Daarbij worden de mogelijkheden en onmogelijkheden van de burger in zijn zelfredzaamheid en participatie in kaart gebracht. Op basis van dat gesprek wordt uiteindelijk bezien op welke wijze er kan worden gecompenseerd en of er al dan niet een individuele voorziening nodig is. Deze werkwijze wordt in het wetsvoorstel gecodificeerd maar er is een aantal essentiële verschillen met de huidige praktijk.

In het wetsvoorstel is het 'keukentafelgesprek' het scharnierpunt als het gaat om de voorzieningenverstrekking voor de doelgroep

Als het gaat om de voorzieningenverstrekking voor de doelgroep is in het wetsvoorstel het gesprek het scharnierpunt. Er wordt veel moeite gedaan om een knip aan te brengen tussen de 'melding', het resultaat van het naar aanleiding daarvan gevoerde gesprek, en een in te dienen aanvraag. Artikel 2.3.2 Wmo 2015 bepaalt dat na een melding in samenspraak met betrokkene een onderzoek plaatsvindt. Dat onderzoek is noodzakelijk en vormt een voorwaarde wil een aanvraag voor een maatwerkvoorziening kunnen worden gedaan. Zo'n melding is geheel vormvrij en kan op vele manieren plaatsvinden. Er dringt zich wel een aantal vragen op waarop ik hieronder in zal gaan.

1. Is een melding iets anders dan een aanvraag in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (Awb)?

Zolang de melding niet schriftelijk⁸ is, maar telefonisch of mondeling aan het loket, dan is er inderdaad geen aanvraag, maar veel signalen zullen wel degelijk schriftelijk zijn. Er wordt in de memorie van toelichting (MvT) ook nog een onderscheid gemaakt tussen 'melding' en 'informatieverzoek'.⁹ Alleen in het eerste geval zou sprake zijn van de in de wet neergelegde onderzoeksplicht. Een mistig onderscheid. Immers, achter een informatieverzoek kan als 'verkapte hulpvraag' wel degelijk een melding schuilgaan.

Vervolgens wordt op basis van de gedane melding een onderzoek gestart. Dat onderzoek moet op een in de wet vastgelegde wijze worden uitgevoerd. Let wel, er staat in 2.3.2 niet dat voor zover nodig onderzoek wordt gedaan, zoals in het Zorgindicatiebesluit¹⁰ maar er wordt imperatief gesteld: *voert (...) een onderzoek uit*. De nadruk op de kwaliteit van het onderzoek vormt een goed teken maar dan bevreemdt toch dat in de MvT en het Nader Rapport (NR) op p. 5 en ook elders er tevens vanuit wordt gegaan dat niet elk onderzoek volledig hoeft te zijn. Als het snel kan worden opgelost met een verwijzing naar een algemene voorziening dan is de rest van het onderzoek toch niet nodig, zo wordt gesuggereerd. Dat is zo als er sprake zou zijn van een informatievraag, maar als het een melding betreft dan zal gelet op de tekst van de wet niet kunnen worden volstaan met een verkorte versie van het onderzoek maar zal de wettelijk voorgeschreven route moeten worden bewandeld.

Dit is van groot belang omdat daarmee zekerheid aan de burger wordt gegeven dat zijn hele situatie in kaart wordt gebracht en dat er uiteindelijk een goed onderbouwde keuze uitrolt voor

(...) een resultaat dat, waar mogelijk, zo veel mogelijk aansluit bij de wensen en mogelijkheden van de cliënt zelf en zijn sociale omgeving.¹¹

Ter verdere verduidelijking een voorbeeld. De maat-

Auteur

1. Mr. dr. M. Vermaat is advocaat bij Van der Woude de Graaf Advocaten.

Noten

2. De doelgroep bestaat uit mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem danwel een psychosociaal probleem (artikel 1 lid 1 onder g onderdeel 4, 5

en 6 Wmo).

3. Artikel 1 lid 1 onder g onderdeel 6° Wmo omschrijft het zesde prestatieveld: 'het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behouden en het bevorderen van hun zelfstandig functioneren of hun deelname

aan het maatschappelijk verkeer'.

4. CRvB 10 december 2008, BG6612.

5. Kamerstukken II 2013/14, 33 841.

6. Kort gezegd de voorzieningenverlening aan de in artikel 1 Wmo 2007 omschreven doelgroep (artikel 1 lid 1 onder g onderdeel 4, 5 en 6 Wmo) teneinde de beperkingen die hij ondervindt in zijn zelfredzaamheid en zijn maatschappelijke participatie op de vier

genoemde taakvelden te compenseren.

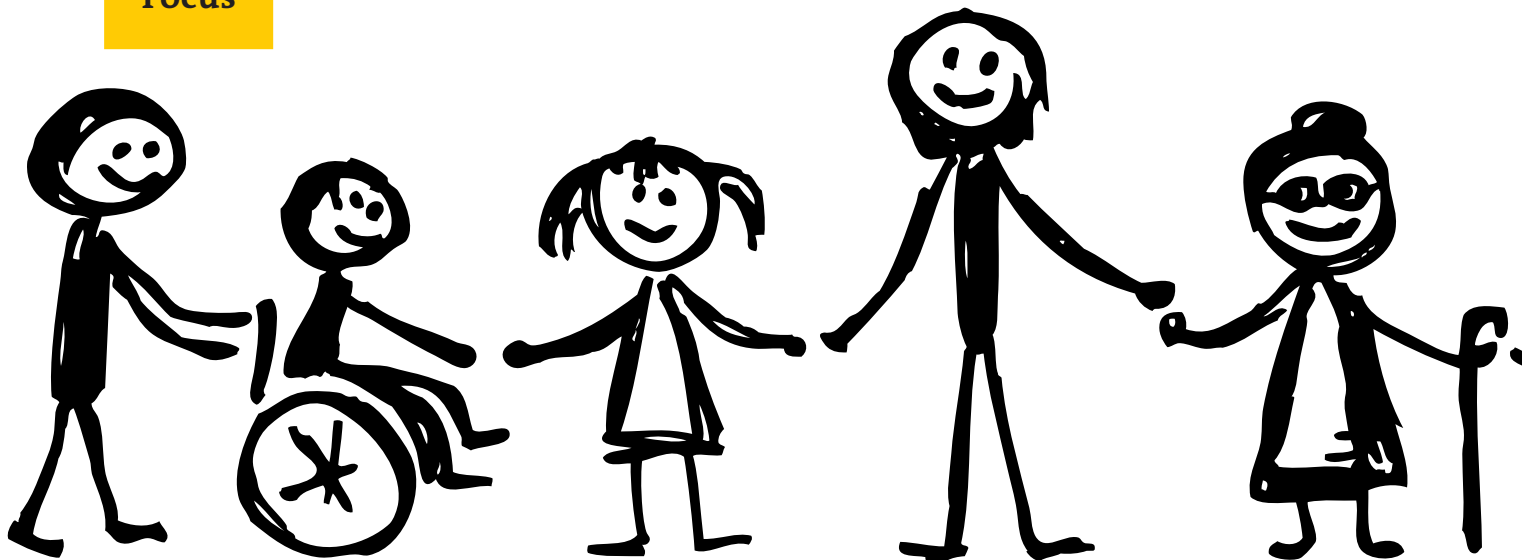
7. Onder andere CRvB:2013:776.

8. Digitale aanvragen kunnen ook als aanvraag gelden.

9. MvT p. 24.

10. Art. 6 ZIB: Voor zover dit voor het nemen van een indicatiebesluit van belang is, wordt onderzoek verricht naar:

11. MvT p. 24.

werkvoorziening vormt het sluitstuk van de afhandeling van de melding. Als het probleem met een algemene voorziening kan worden opgelost, dan behoeft er geen maatwerkvoorziening te worden toegekend. Dat is onder de huidige Wmo 2007 overigens ook al zo. De Wmo 2015 vergt echter van de gemeente meer dan de Wmo 2007, (zo lijkt het althans). Neem de eenzame oudere, die op zich wel over geld beschikt maar niet over contacten, die zich via het buurtwerk tot de gemeente wendt met de volgende vraag:

Ik zit maar binnen en kom de deur niet meer uit en zie haast niemand. Dat komt vooral doordat¹² ik niet meer zelf de boodschappen kan doen en aangewezen ben op tafeltje dek je en de boodschappendienst. Als ik nu maar weer eens zelf die boodschappen kan doen. Elke dag even naar de bakker voor een broodje en een praatje, of de haringkar.

In de huidige Wmo praktijk kan de gemeente verwijzen naar de algemeen gebruikelijke oplossingen (dat zijn geen voorzieningen) als Albert en Meals on Wheels. Het zou best eens kunnen dat als de rechter p. 28 en 29 van de MvT leest dat minder snel zal accorderen en bovendien zal willen zien dat in kaart is gebracht hoe dan op andere wijze de eenzaamheid is bestreden op een wijze die bij de man/vrouw past! Daarbij zal het herhaaldelijk in de Kamerstukken gehanteerde begrip 'voorkeuren van de client' een behoorlijke importantie hebben. Alleen als er een onderzoek zoals beschreven in de wet is uitgevoerd kan worden vastgesteld dat de behoeften behoorlijk in kaart zijn gebracht. Een snel en eenvoudig onderzoek als methode is gedoemd te mislukken. Een ander aspect is wat te doen als de betrokkene het (bij nader inzien) niet met de verwijzing naar bijvoorbeeld een algemene voorziening, eens is? Dan zal toch dat hele onderzoek alsnog moeten worden gedaan.

Ook de Raad voor de Rechtspraak wees in het advies van 5 september 2013 op de juridische complicaties van de knip tussen melding en aanvraag. De regering stelt daar tegenover dat onnodige juridificering moet worden voorkomen maar dat overtuigt niet. Temeer nu in de wet

strakke regels zijn gesteld ten aanzien van het onderzoek en de termijnen. Ligt het dan niet voor de hand om het resultaat van het onderzoek ('weergave van het onderzoek' artikel 2.3.2 lid 5 Wmo 2015) 'gewoon' als besluit te zien waarin het college neerlegt op welke wijze de maatschappelijke ondersteuning in het voorliggende individuele geval wordt vorm gegeven? De mededeling dat er geen maatwerkvoorziening wordt verstrekt (zie p. 119 MvT) is toch niets anders dan een besluit? Als de burger het daar niet mee eens is dan kan bezwaar worden gemaakt. Als het onderzoek goed is geweest dan zal dat niet snel aan de orde zijn.¹³

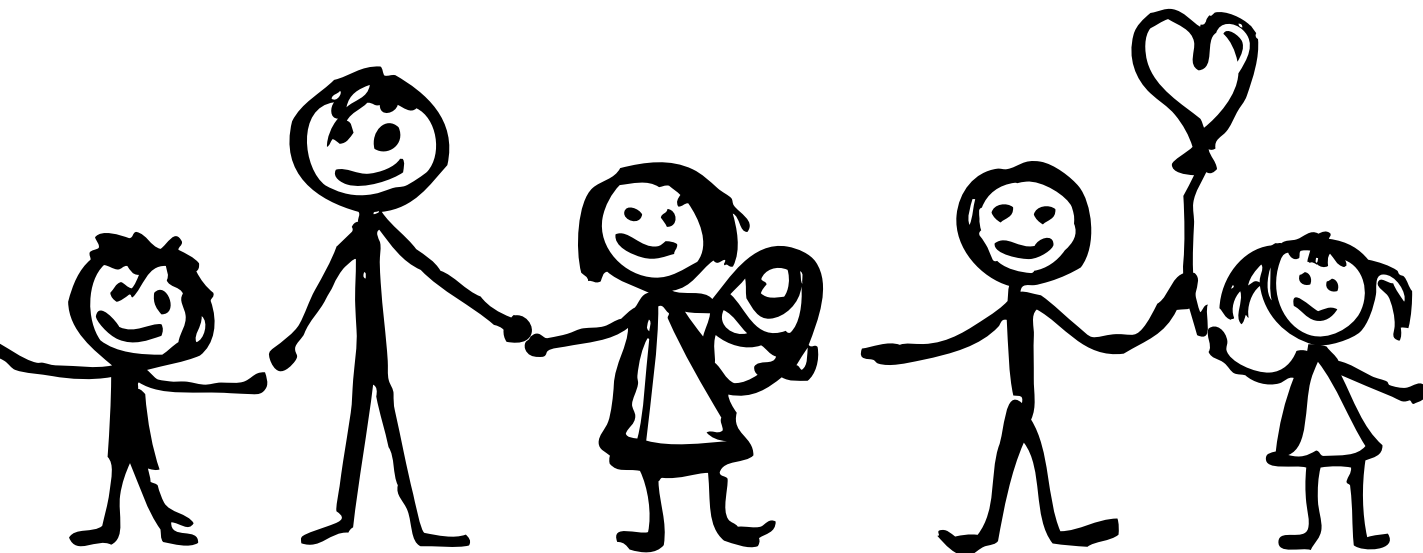
2. Vergaande verplichtingen voor de burger

Als het uit te voeren onderzoek nader wordt beschouwd (artikel 2.3.2 lid 2) dan valt in de MvT op dat de burger wordt verplicht om inzichtelijk te maken dat zijn netwerk voor het verrichten van nuttige activiteiten voldoende is ingezet (p. 20 e.v. MvT). Op p. 23 MvT wordt de verplichting van de burger beschreven om actief informatie te verstrekken over personen die onderdeel uitmaken van zijn sociaal netwerk en wat deze personen al dan niet in de maatschappelijke ondersteuning voor hem zouden kunnen betekenen. Hij moet ook, indien de gemeente dat wenselijk vindt, de gemeente in contact brengen met die personen. Alleen als hij gegronde redenen heeft om dat niet te doen kan hij dit weigeren.

Het is niet onaannemelijk dat bij het gesprek dat volgt op de melding naar dat sociale netwerk zal worden gevraagd. Dat is op zich ook niet zo'n groot probleem. Waar de angel echter zit is als de burger aangeeft dat niet te willen. Er wordt namelijk getoetst of er *gegronde* redenen zijn en als dat niet het geval is, dan zullen daar vast gevolgen aan verbonden worden (al zwijgt de MvT daarover).

Hoe zich dit verhoudt tot de gebruikelijke hulp wordt niet duidelijk gemaakt. In de Wmo 2015 wordt dit op het eerste gezicht nieuwe begrip geïntroduceerd: gebruikelijke hulp. In feite is dit hetzelfde als de gebruikelijke zorg zoals dit begrip in de AWBZ¹⁴ al bekend is, maar omvat *alle* hulp die als gebruikelijk kan worden gekwalificeerd en behelst

De mededeling dat er geen maatwerkvoorziening wordt verstrekt is toch niets anders dan een besluit?

Het wringt dat er bij het onderzoek wel heel veel druk op het netwerk uitgeoefend kan worden

meer dan alleen maar zorg (als de toelichting goed door mij wordt begrepen). Het concept 'gebruikelijke hulp' is beperkt tot huisgenoten zijnde partners en kinderen, waarmee een gezamenlijke huishouding wordt gevoerd. Uitwonende kinderen worden derhalve niet geacht gebruikelijke hulp te verschaffen (p. 94 MvT). Het wringt dan dat er bij het onderzoek wel heel veel druk op het netwerk uitgeoefend kan worden. Dat realiseert de regering zich ook (MvT p. 23) maar dan gaat het niet aan om dien aangaand wel druk uit te oefenen tijdens het gesprek (MvT p. 23 halverwege). Die druk is zeker niet illusoir zo is mij uit mijn eigen advocatenpraktijk en de vele gesprekken met cliëntondersteuners, bekend. In dit verband maak ik mij zorgen over de laatste zinnen van de tweede alinea op p. 40 MvT¹⁵ waarin de regering aangeeft dat bij de beoordeling van de melding ook beoordeeld wordt wat 'redelijkerwijs van een mantelzorger of het sociale netwerk' verwacht kan worden. Dit duidt op het inboeken van te verlenen hulp, wat een verplichtend effect heeft, terwijl zowel mantelzorg als hulp van derden uit het sociaal netwerk geen gebruikelijke hulp/zorg is maar *bovengebruikelijk* en vrijwillig van aard is. Dat inzicht wordt verschaft is goed, mits iemand dat wil, maar als iemand dat niet wil dan dient dat zonder meer gerespecteerd te worden. Dit geldt te meer nu gebruikelijke hulp zich niet uitstrekt tot personen waarmee geen gezamenlijke huishouding wordt

gevoerd. Om tegenwicht te bieden is het trouwens zeer noodzakelijk dat de mogelijkheid blijft bestaan tot professionele en onafhankelijke cliëntondersteuning. Ook op juridisch niveau. Bijvoorbeeld door de Stichting MEE. De gemeente Amsterdam heeft hier oog voor en wil een vorm van second opinion opnemen in de plannen.¹⁶

3. Maatwerkvoorziening en compensatieplicht

De vrijheid van de gemeente om tot een maatwerkoplossing te komen is ruim. Het uiteindelijk te bereiken resultaat geldt ook in 2015 als een resultaatsinspanning. Net zoals in de Wmo 2007. In de MvT p. 29 wordt dan ook de term 'maatwerkcompensatie' gehanteerd waarmee wordt bedoeld dat de beperking van de cliënt/burger voor zover het mogelijk is, naar het oordeel van het college met een passende bijdrage wordt gecompenseerd. De begrippen 'naar het oordeel van' en 'passende bijdrage' roepen het beeld op van een ruime discretionaire bevoegdheid voor het college waarvan het resultaat marginaal door de rechter kan worden getoetst. Volgens de regering is dit niet het geval en kan door de rechter het bereikte resultaat vol worden getoetst (p. 123 MvT). Dat bepaalt de rechter uiteraard uiteindelijk zelf, maar het geeft wel aan dat de intensiteit van het te verrichten onderzoek en de individualisering van de te bereiken oplossing dusdanig ver gaan dat er toch weinig verschil lijkt te bestaan met de wijze van toetsing door de rechter in het kader van artikel 4 Wmo 2007 (compensatiebeginsel). Dat het de regering uitdrukkelijk voor ogen staat dat er weinig aan de compensatieplicht verandert komt ook naar voren uit de beantwoording van vragen tijdens de behandeling in de Tweede Kamer¹⁷ als ook in de brief aan de Eerste Kamer.¹⁸

De werkwijze van de Kanteling is niet strijdig met de Wmo 2007 noch met de Awb. De daarop gebaseerde besluitvorming kan de rechterlijke toets, mits zorgvuldig uitgevoerd, doorgaans doorstaan. De opgedane juridische

12. De reden waarom hij/zij dat niet meer kan laat ik in het midden.

13. Dit voorkomt ook een ander probleem wat in Amsterdam (dat al lang op de in artikel 2.3.2 voorgestelde wijze opereert) nog wel eens speelt. Als de melding een aanvraag is dan behoort daar een besluit op te volgen en als de gemeente dat niet doet

dan kan ze bijvoorbeeld na een jaar met een ingebrekestelling worden geconfronteerd.

14. Artikel 1 onder a en b Besluit Zorgaanpak AWBZ.

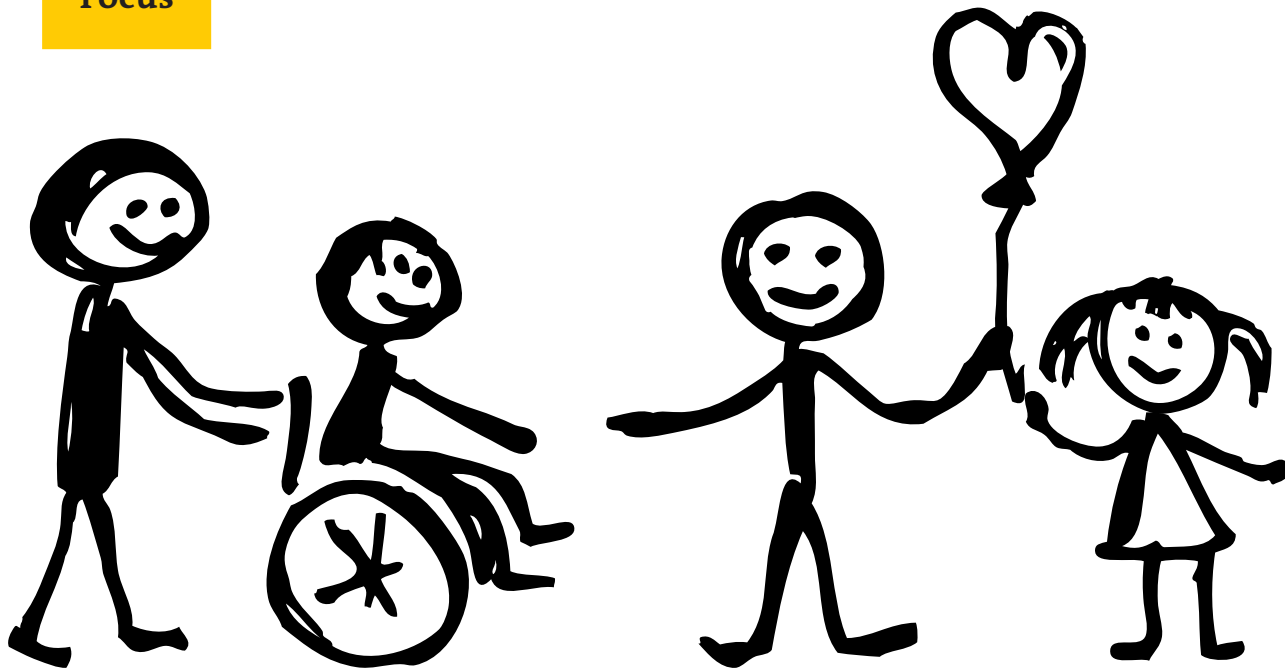
15. En ook p. 119 MvT.

16. Uitvoeringsbesluit Amsterdamse zorg noodzaak voorop.

17. Nota naar aanleiding van het nader verslag, p. 3 :De regering kiest er, ook bij deze grote nieuwe decentralisatie, voor in de wet een met aard, inhoud en strekking van de compensatieplicht vergelijkbaar bakken te handhaven als zekerheid voor de burger en de gemeente.

18. Dat de compensatieplicht van artikel 4

van de (huidige) Wmo niet in dezelfde vorm terugkeert in het wetsvoorstel betekent op geen enkele manier dat het wetsvoorstel de burger minder rechtszekerheid biedt. Brief Eerste Kamer van 1 mei 2015 368189-120542-DMO.

De weg naar het resultaat biedt aan de gemeente alle ruimte om met inventieve en innovatieve oplossingen te komen

ervaring onder de Wmo 2007 kan zich onder de Wmo 2015 verder ontwikkelen. Dit moet als positief worden gezien, mits het resultaat dat is neergelegd in de 'weergave van het onderzoek' ook als besluit wordt gezien, waarbij het niet uit moet maken of er een maatwerkvoorziening wordt verleend. De weg naar het resultaat (al dan niet met een maatwerkvoorziening) biedt aan de gemeente alle ruimte om met inventieve en innovatieve oplossingen te komen, maar uiteindelijk zal met het voorgestelde arrangement/resultaat/pakket het door de wetgever beoogde, individueel vast te stellen doel moeten worden bereikt. En dat moet worden gecontroleerd door de rechter en bij zo een individuele beoordeling past inderdaad een volle toetsing door de rechter.

4. Uitsluiting verblijfsgeïndiceerden

Met een Wlz¹⁹ indicatie (=verblijfsindicatie) maakt iemand aanspraak op een integraal pakket aan zorg, waar dagbesteding, vervoer, ondersteuning bij ADL, huishoudelijke verzorging en hulpmiddelen (zoals mobiliteitshulpmiddelen) onderdeel van kunnen uitmaken. Iemand die een indicatie heeft voor Wlz-zorg, kan geen beroep doen op de gemeente in het kader van de Wmo 2015. Althans, dat schrijft de regering in het Nader verslag op p. 9 maar dat volgt niet uit het wetsvoorstel. In het wetsvoorstel Wmo 2015 is in het zesde lid van artikel 2.3.5²⁰ bepaald dat de Wlz-geïndiceerde van de Wmo maatwerkvoorziening kan worden uitgesloten. Dit duidt op een reguliere belangenafweging. Uit p. 29 en 124 MvT komt zelfs het beeld naar voren dat alleen als de zorgbehoefte zodanig is dat de thuissituatie niet langer veilig en verantwoord is, de gemeente geen verplichtingen op grond van de Wmo 2015 heeft. Een categorale weigering

van Wmo zorg kan mijns inziens niet uit het voorgestelde artikel 2.3.5 lid 6 Wmo 2015 worden afgeleid. De afbakening tussen Wmo 2015 en Wlz is in de Tweede Kamer aan de orde geweest. Dat heeft nog niet tot een andere redactie van deze bepaling geleid. Uitgangspunt is dat de gemeente verantwoordelijk is voor de maatschappelijke ondersteuning tot het moment waarop er een Wlz-indicatie ligt. Op dat moment verschuift de zorgplicht naar het zorgkantoor/zorgverzekeraar. Omdat een verblijfsgeïndiceerde recht heeft op een integraal pakket voorzieningen zal in de Wlz worden opgenomen dat verblijfsgeïndiceerden die thuis wonen een bijdrage ten behoeve van woningaanpassingen ontvangen.²¹ Voor algemene voorzieningen blijft de gemeente echter verantwoordelijk.

Gemeenten zijn op grond van de Wmo verantwoordelijk voor de ondersteuning van de cliënt bij het aanvragen van de Wlz indicatie. Dat geeft een vreemd beeld. Enerzijds is het logisch dat mensen die het niet zelf kunnen regelen bij het indienen van aanvragen ondersteund worden. Net zoals de Stichtingen MEE dat nu doen. Maar er kan ook een zogeheten perverse prikkel vanuit gaan. Immers de gemeente heeft er belang bij om zoveel mogelijk mensen een verblijfsindicatie te laten aanvragen. Daarmee raken ze direct een forse kostenpost kwijt.

Indien het ernst is met het voornemen om mensen zo lang mogelijk thuis te laten wonen en daarbij hun eigen mogelijkheden te betrekken, dan is het logisch dat als de burger met hulp van zijn sociale netwerk in staat is om op een verantwoorde manier thuis te blijven wonen, de gemeente tot het verlenen van een maatwerkvoorziening is gehouden.²² Waarom dat voortaan anders zou moeten zijn is niet duidelijk. Het zou een goede zaak zijn indien de in de MvT gestelde voorwaarde (is het verantwoord dat iemand thuis woont) in de wettekst wordt opgenomen. Het CIZ kan naast het stellen van een Wlz indicatie (zonodig) gevraagd worden zich ook uitdrukkelijk uit te laten over de vraag of de mantelzorg een verantwoord leefklimaat biedt.²³ Zolang dat het geval is moet de gemeente maatwerkvoorzieningen blijven bieden. De staatssecretaris heeft echter een andere marsroute gekozen maar de kan-bepaling nog niet uit de wet verwijderd.

De gemeente heeft er belang bij om zoveel mogelijk mensen een verblijfsindicatie te laten aanvragen

5. Woningaanpassingen in een huurwoning

Het is een goede zaak dat een maatwerkvoorziening bestaande uit een woningaanpassing door de verhuurder of een vereniging van eigenaren geaccepteerd moet worden. Dat is nu ook zo ingevolge artikel 16 Woningwet mits die aanpassing niet in strijd is met andere regelgeving.²⁴ Het zou een waardevolle aanvulling zijn om deze verplichting uit te breiden tot elke noodzakelijke woningaanpassing. Denk aan de situatie dat iemand zegt de noodzakelijke woningaanpassing zelf te willen betalen, en daarmee zijn eigen verantwoordelijkheid neemt.²⁵ De woningeigenaar zal dit, als er geen andere wettelijke beletselen zijn,²⁶ eveneens moeten accepteren ook al verstrekt de gemeente geen maatwerkvoorziening. Dit ligt volstrekt in lijn met de doelstelling van de wetgever (te weten: zo lang mogelijk in de eigen leefomgeving kunnen blijven en de eigen verantwoordelijkheid daarvoor nemen).

7. Positie jeugdigen

Jeugdigen onder de 18 jaar vallen, behoudens als het gaat om de woningaanpassingen en de algemene voorzieningen, niet onder de maatwerkvoorziening Wmo 2015, maar onder de Jeugdwet. Ook al laat de Jeugdwet zich niet expliciet uit over voorzieningen zoals een rolstoel, het college is gehouden deze, indien nodig op basis van de Jeugdwet te verstrekken. Waarom rolstoelen en dergelijke voor <18 onder de Jeugdwet vallen blijkt niet uit de Wmo 2015 en de directe logica ontgaat mij. Immers, met name de meer

complexe voorzieningenverstrekkingen hangen nauw samen. Nu moet de jeugdige zich tot twee of meer loketten wenden: Wmo (woningaanpassing), Jeugdwet (rolstoel, begeleiding) Zorgverzekeringswet (Zvw; lijfsgebonden zorg). Ook hier lijkt de ervaringsregel 'elke wet een nieuw loket' weer opgeld doet.

8. Rechtsbescherming

Door de lijfsgebonden zorg/persoonlijke verzorging in de Zorgverzekeringswet onder te brengen kan een lastig juridisch probleem ontstaan. De Zvw kent een civielrechtelijk kader (klachten- en bindendadviesprocedure of een rechtstreekse gang naar de civiele rechter) en de Wmo (en de Wlz) een publiekrechtelijk karakter. Omdat het uiteindelijk om een pakket aan zorg gaat, waarbij de onderscheidenlijke delen onderling afhankelijk zijn²⁷ verdient het aanbeveling om te regelen dat het gehele pakket door een rechter, de bestuursrechter, wordt getoetst.

Conclusie

Bij het lezen van het wetsvoorstel bekwam mij het gevoel waarom deze hele operatie nu eigenlijk nodig is. Dat geldt met name ten aanzien van het codificeren van 'De Kanteling' en het omkatten van het compensatiebeginsel naar maatwerkvoorziening. Veel, zo niet alles, van wat in de Wmo 2015 wordt geregeld is al mogelijk op basis van de huidige Wmo 2007. Lees de rechtspraak er maar op na. Om te beginnen met CRvB 10 december 2008, ECLI:NL:CRVB:2008:BG6612. Die discussie is echter een gepasseerd station. Het voorstel behelst met name een uitbreiding van de taken van de gemeente en biedt meer armslag om maatwerk te leveren. Dat maatwerk zal nog steeds indringend door de rechter kunnen worden getoetst. Spijtig is echter dat zo krampachtig wordt getracht het nemen van een besluit te vermijden waardoor de afstand naar de rechter groter wordt, en er weer loketten en rechtsgangen bij komen. •

19. Wet langdurige zorg.

20. Het college kan een maatwerkvoorziening weigeren indien de cliënt aanspraak heeft op verblijf en daarmee samenhangende zorg in een instelling op grond van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten, dan wel er redenen zijn om aan te nemen dat de cliënt daarop aanspraak kan doen

gelden en weigert mee te werken aan het verkrijgen van een besluit dienaangaande.

21. Brief Eerste Kamer van 1 mei 2015, kenmerk 368189-120542-DMO.

22. Het komt immers regelmatig voor dat verblijfsgeïndiceerden thuis met het PGB een verantwoorde omgeving hebben gerealiseerd en zolang dat het geval is moet de gemeente

op grond van de Wmo 2007 ook de nodige maatwerkvoorzieningen verstrekken.

23. Dit kan overigens binnen de huidige AWBZ indicatiestellingssystematiek ook al.

24. CRvB 2013:2716

25. Bij het VARA TV programma 'Kan nie waar zijn' is in 2013 de zaak behandeld waarin iemand waarvan de benen waren

geamputeerd zelf de rolstoellift van straatniveau naar de deur wilde betalen, maar de VvE daar geen medewerking aan wilde geven.

26. Zoals brandvoorschriften of het bestemmingsplan.

27. Om die reden is een AWBZ-indicatie in juridische zin ook een en ondeelbaar.